

Trocha sokolské nostalgie

– a neúplný archiv

Část druhá

"Máme zázračně novorozeně v Melbourne, máme tam nový Sokol, novou jednotu" – vzpomíná Vlasta Šustková na reakci náčelnice Sokola v exilu Marie Provazníkové (v časopise Čs. Sokola v zahraničí).

Svým způsobem to zázrak skutečně byl. Na první pohled z ničeho nic se skupina lidí rozhodla znovu obnovit Sokolskou jednotu v Melbourne a během jednoho roku získala něco kolem 250 členů. Členů nikoliv jen nostalgicky toužících po dávno minulých dobách, ale i – a hlavně – mladých členů přejících si nejen cvičit, ale i oživit sokolské myšlenky o svobodě a demokracii, o slušnosti a pravdě.

"Ty první tři roky to byla taková „obrozenecká“ atmosféra. A cvičit se začalo hned po založení," dodává Vlasta Šustková, která byla u obnovení Sokolské jednoty v Melbourne od samého začátku.

„Osobně se mi ten nápad líbil a vítal jsem ho, protože Sokol byl tradiční organizací již z domova. Také to začalo kolem tělocvičny a myslím, že to dobře fungovalo, lidé měli zájem.“ nezávisle mi vypráví Milan Hemala.

V Hlasu domova č.19. z 15. září 1975 vyšlo oznámení, že "Melbourne bylo dosud jedním z mála středisek čs. uprchlíků, ve kterém nebyl organizován Sokol, resp. po založení (1950) a krátkém působení nevyvíjel žádnou činnost. Až nyní chce skupina nadšených sokolů a sokolek i mladých zájemců o Sokol tento nedostatek odstranit. Po poradě několika bratří a sester svolává proto Sokol na středu 24. září 1975 přípravnou poradou s přijímáním členských přihlášek ..."

Další vydání Hlasu domova č.20 (29.9.75) pak oznámilo: *"Dne 24. září se sešlo 52 bývalých a nových sokolů v sále br. Tomečka, kteří po projednání formalit, shlednutí filmových záběrů ze sokolského sletu v Chicagu a věčné debatě zvolili výbor, který má za úkol znovu zahájit činnost sokolské jednoty v Melbourne a udržet ji na výši, která by odpovídala slavné sokolské tradici, jak ji známe z domova a z některých jednot v zahraničí. Byli zvoleni tito bratři a sestry: starosta F. Vozábal, místostarosta K.Gráf, jednatel J.Petráň, pokladník J. Šetek, zapisovatelka, J. Košarová, vzdělavatel dr. M. Hemala, náčelník V. Chaloupka, místonáčelník J. Tůma, náčelnice J. Tůmová (cvičitelky J. Hanzálková, J.Royerová, V.Šustková), zdravotní referent dr. F. Kopeček, zábavní referent B. Tomeček, tiskový V. Novák, referenti náborový a propagační J. Tůma a J. Kinda, členové výboru R. Kugler ml., A. Petráňová, J. A. Forester, E. Šetková, J. Gráfová, J. Hudeček, J. Marshall, M. Voborská, E. Svoboda, R. C. Kugler, V. Richter a F. Váňa.*

Valná hromada rozhodla, aby do doby, než bude možno obstarat plně zařízenou tělocvičnu, konalo se cvičení každé pondělí od 8. hodiny večerní v místnostech br. Tomečka (Dawn's Receptions, 316 Church St., Richmond, Vic.).

Ptám se, co bylo před tím a jak k tomu došlo, kdo k tomu dal podnět

... „Dozvěděl jsem se o dění kolem založení Sokola od Rudly Kuglera. Nevím to jistě, ale myslím, že podnět přišel od Vozábala“, vzpomíná Milan Hemala a Vlasta Šustková říká: „...jak se zrodil nápad Sokol obnovit? Já vlastně ani nevím, kdo s tím přišel. Možná někde na nějaké zábavě, nebo snad i na Šumavě... Možná, že to způsobilo i několik nás mladých, zejména žen, které jsme sem po srpnu přišly, protože jsme chtěly cvičit. Byla myslím shoda okolností, že ta hrstka nás stále ještě měla Sokol v paměti z doby po válce, když jsme jako žákyně tam chodily cvičit.“

Milan Hemala pokračuje: „Z mého hlediska to bylo velice příjemné, člověk si spojoval trochu toho cvičení s tím, že se setkal se známými a popovídal si bez jakýchkoliv velkých formalit. To na tom bylo to nejlepší.“ Vlasta Šustková dodává: „My jsme chtěli cvičit a sejít se a popovídat si přitom česky. Pamatuji se, že restauratér Tomeček říkal že, můžeme cvičit u něj, ale bez nějaké organizace to nešlo. Podstatné ale bylo, že jsme se po založení Sokola měli možnost sejít a promluvit si česky a měli jsme důvod se sejít, zacvičit si. A přitom se oživovala i sokolská myšlenka.“

V Sokolském listu č.10 z října 1985 (k desetiletému výročí založení jednoty) píše V. Soust: *„V roce 1975 přijel do Melbourne br. Aleš Nypl ze Sydney, kde se již Sokol statečně rozvíjel. Při jeho návštěvě u Vozábalů se rozprava zabývala také tématem oběma bratřím blízkým – Sokolem. ... Br. Vozábal pak svolal 28 bývalých členů na poradní schůzi, která potvrdila jeho úmysl a svolala další schůzi, na nichž se dostavilo 35 členů. ... Během 14ti dnů byla svolána valná hromada, z které hrdě odcházelo 75 přítomných členů se sokolskou legitimací.“*

Dá se tedy snad říci, že u základu obnovení činnosti jednoty byla nejen vůle nositelů sokolské myšlenky, ale i touha nově přichozích si zacvičit a obnovit sokolské ideály.

Další motivaci naznačuje Josef Kinda: „Jako kluk jsem sice cvičil na sletu v 1938 a pak tady jsem začátkem roku 1950 byl u zakládání Sokola v Canbeře, ale jinak jsem k Sokolu vztah neměl. Jen jsem vždycky podporoval české spolky. O obnovení Sokola tady v Melbourne jsem se nejspíše dozvěděl někde na Šumavě, tam jsme se hodně scházeli. Ono mi vůbec připadá, že ještě v těch sedmdesátých letech byli Češi nějak víc komunikativní. Snad si méně záviděli než teď. Já nevím. Ale když tehdy měl někdo nějaký dobrý nápad, tak se našlo dost lidí, kteří se přidali. Ale taky mi o Sokole mohl říci Pepa Kopecký – spolu jsme vlastnili parcelu, říkali jsme tomu „Zátíši“ ve Wonga Park. Tam se Češi také scházeli. Později tam i Sokolové měli pikniky apod. Nu, bylo to české a tak jsem se přidal a dokonce jsem byl i v prvním výboru. Cvičit jsem ale nikdy nechodil. To si jistě pamatuješ i ty – pracoval jsem od rána do večera a moje manželka a děti nemluvily česky, nebylo to snadné. Však se to taky některým Sokolům nelíbilo a dokonce mi to i vyčítali. A tak pro mne Sokol skončil. Až do koupě baráku.“

Přidávali se ale i další – 15. 12. 1975 Hlas domova oznámil, že: *“pí. Petrovichová a p. Vaněk předali Sokolu jako zástupci Čs. společenského a sociálního klubu v Melbourne, který ukončil svoji činnost, slavnostně čs. státní vlajku, čs. státní znak a pokladní hotovost \$ 308,16 a oznámili, že se velká část členů likvidovaného klubu zapojuje do sokolské jednoty“*. Později se k Sokolu ještě připojila taneční skupina Zach.

Aktivita jednoty se skutečně začala obdivuhodně rozvíjet.

Hned na druhé výborové schůzi koncem října začala příprava na IV. exilový slet v Curychu v 1976 (delegaci nakonec tvořilo 5 členů) a musela být vyjednána prostornější tělocvična v Ripley Grove, Caulfield. Počet cvičících pak stále stoupal (od 30ti až někdy i kolem 60ti mužů, žen a dorostu) do té míry, že před koncem roku musela být nalezena ještě větší tělocvična v Princes Hill High School, Nth. Carlton. Začátkem prosince počet členů Sokola dosáhl 137.

Hlas domova č.25/26 15.12. 75 referoval: *“Kromě pravidelného pondělního dobře navštěvovaného cvičení mužů, žen i dorostu uspořádala nově reaktivovaná melbournská jednota první společný výlet do přírody. Začal již v sobotu 29. 11. kdy se sjelo na farmu br. Petráně v Narbethongu několik desítek členů a přátel. Od časného nedělního rána přijížděli další, takže počet vzrostl na víc než 200 osob. Nálada všech byla výborná, farma se proměnila na kus Československa v Austrálii. Koupání, volejbal, procházky, stolní tenis, hudba, zpěv – každý se výborně bavil“*.

A tak do konce roku 1976 mohla Sokolská jednota po třech měsících existence vstupovat se skutečně velkými nadějemi. V únoru 1976 se konal hromadný slavnostní slet a počet členů neustále rostl. V únoru dosáhl 153, v březnu 183, v dubnu 198 a v listopadu počet přesáhl 200 členů. Současně pokladní hotovost vzrostla na \$1454.

Nerozvíjelo se jen cvičení, v Hlasu domova č.8 (19.4.76) se lze dočíst, že: *“Volejbalisté melbournského SOKOLA si vedou v mistrovských zápasech zdejší druhé ligy velmi dobře, sehráli dosud šest zápasů, ve všech podali dobrý výkon a všechny vyhráli. V současné době jsou na*

druhém místě tabulky druhé ligy, protože vedoucí klub Latrobe University sehrál o jeden zápas více. Sokol zvítězil na šety 18:1 a má skóre 257:116. Tréninky se konají každou středu večer. Noví zájemci o hru vítáni." Úspěchy oddílu odbíjené trvaly po celý rok a své umístění na čelném místě tabulky pak oddíl odbíjené obhájil i v dalších letech. (Záznamy v archivu neuvádějí jmenný seznam členů oddílu odbíjené, obsahují ale poznámku, že vedoucí odbíjené byl posléze jmenován do reprezentačního družstva Austrálie.)

V dubnu se také konal další piknik – tentokrát v "Zátiší" ve Wonga Park. Je také založena knihovna a současně je rozvíjena i osvětová činnost.

Hlas domova č.17 v srpnu 1976 uveřejňuje úvahu vzdělavatele M. Hemaly nad základní otázkou: "Sokolská myšlenka – živá síla nebo mrtvý sentiment?"

Nejsou pochyby o tom, že Sokol je živá organizace. Svědčí o tom již IV. slet československého Sokolstva v zahraničí, který se konal začátkem července tr. v Curychu a stále vzrůstající počet sokolských jednot roztroušených po všech světadílech. Jejich počet dosáhl čísla 32 a jedna z jednot, která byla po dlouhé nečinnosti obnovena v Melbourne, se během krátké doby rozrostla v jednu z nejsilnějších.

Také nelze pochybovat o tom, že celé sokolské hnutí v zahraničí vychází a čerpá ze slavných tradic Sokola od jeho národně obrozeneckých začátků až po boje o politickou a kulturní samostatnost kolem obou světových válek.

Méně evidentní je však odpověď na otázku o životnosti těchto tradic a celé sokolské ideje. Neudržíme ji snad při životě pouze sentimentem národních menšin roztroušených po světě? Nebo jsou to skutečně živé ideje, které udržují nás a které mají co říci nejen naší generaci v cizině, ale i našim dětem a snad celému světu?

Odpověď na tuto otázku není vždy tak zcela po ruce. Snad ji víc cítíme srdcem než rozumem. City se však těžko sdělují a předávají dál. Proto je tato odpověď tak důležitá."

Vzniká také česká hudební skupina zaměřující se na nácvič sokolských pochodů a českých národních písní. Rozvinula se i spolupráce s ostatními spolky. Sokolská jednota uspořádala ve spolupráci s nimi k oslavě 28. října – na místo tradičních oslav – velice dobře navštívenou Sokolskou akademii. Mimo to melbournská jednota a jednotliví členové přispěli Sokolu v Sydney na dostavbu sokolovny \$596 a J. Petrání vystoupil s návrhem se pokusit nalézt pozemek na výstavbu sokolovny.

24. listopadu 1976 se konala výroční valná hromada. Zpráva odstupujícího výboru konstatuje, že výboru v prvním funkčním období po znovuzahájení činnosti se podařilo zajistit bohatou aktivitu: "především cvičení mužů, žen i dorostu se konalo pravidelně každé pondělí. Rovněž vzdělávací a zábavná činnost byla pozoruhodně velká. Počet členů dosáhl čísla 263 a pokladník vykázal ke dni valné hromady hotovost přes 3.000 dolarů. Po udělení absolutoria byl zvolen na další období výbor, v němž došlo jen k malým změnám proti výboru předešlému: opět byl zvolen starosta br. F. Vozábal, místostarosta br. K. Graf, jednatel br. J. Šetek, místojednatel br. J. Petrání, pokladník br. Z. Dub, vzdělavatel br. dr. M. Hemala. náčelník br V. Chaloupka. místonáčelník br. J. Tůma, náčelnice s. M. Tůmová. místonáčelnice. s. V. Šustková. Dále byli zvoleni členové výboru, kteří budou podle platných stanov pověřeni na ustavující výborové schůzi jednotlivými funkcemi: bratři Novák, Petrnoušek, Kugler, Vaněk, Shoenpflug, Ambroš, sestry Royerová, Dubová, Voborská. Cvičitelé Formánek, Brodecký, Rostoň, Ambrož, Petrání a cvičitelky Šustková, Věbrová, Voborská, Hellerová, Hanzálková, Dubová. Za revizory byli zvoleni br. J. Hudeček a R. Kugler ml".

Pro nový výbor rok 1977 byl ve znamení snah o vybudování Sokolovny. To je již ale další kapitola.

Aleš Nebeský

